

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่น่าสังเกต และเสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ต่อเนื่องจากงานวิจัยนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยได้พบเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้จำแนกคำบุพบทออกจากคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังได้เสนอเกณฑ์ที่สนับสนุนว่า คำบุพบทในภาษาไทยจำนวน 23 คำ ได้แก่

ใกล้	ข้าม	ขึ้น	เข้า	คล้าย	จาก
ตรง	ต่อ	ตาม	ถึง	ประจำ	เป็น
ผ่าน	ยัง	ลง	ลอด	เลย	สู่
เหนือ	เหมือน	ให้	อยู่	ออก	

เป็นคำบุพบทที่เกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) ของคำกริยารูปเดียวกัน และได้อธิบายกระบวนการกลายเป็นคำบุพบท ทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว งานวิจัยนี้ได้พิสูจน์สมมุติฐาน 3 ข้อ คือ

1. คำบุพบทในภาษาไทยที่มีรูปเดียวกับคำกริยา จำนวน 23 คำ เป็นคำบุพบทที่กลายมาจากคำกริยา
2. เงื่อนไขการกลายเป็นคำบุพบท สามารถศึกษาได้จากปริบทที่คำบุพบทนั้นปรากฏ
3. กระบวนการกลายเป็นคำบุพบท มีการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษา ตามทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ผลการวิจัยที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

6.1.1 ความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ ระหว่างคำกริยา และคำบุพบท หรือคำอื่น ๆ ที่มีรูปเดียวกัน

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปริบทของคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา แต่พบว่าคำที่มีรูปเดียวกัน ใน 23 คำ ช้างต้นนั้น ปรากฏเป็นคำในหมวดอื่น ๆ ด้วย คือ หมวดคำวิเศษณ์ หมวดคำช่วยกริยา และหมวดคำสันธาน ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำทั้ง 23 คำเมื่อเป็นคำต่างหมวดคำกัน สามารถสรุปลักษณะวากยสัมพันธ์ที่ต่างกันได้ ดังนี้

6.1.1.1 ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ระหว่างคำบุพบทกับคำกริยา คำบุพบทที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ คือคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา มีจำนวน 23 คำ ดังกล่าวมาแล้ว คำบุพบทมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คือ คำบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* คำบุพบทจะปรากฏนำหน้านามวลี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบที่เป็นบุพบทวลี โดยไม่สามารถแยกคำบุพบทกับนามวลีออกจากกันได้ หากมีการเคลื่อนย้ายไปอยู่ต้นประโยค จะต้องเคลื่อนย้ายไปทั้งบุพบทวลี

เมื่อเปรียบเทียบกับคำกริยารูปเดียวกัน คำกริยาสามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* คำกริยาไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับนามวลี และคำกริยาสามารถปรากฏแยกจากนามวลีได้ กล่าวคือ เราสามารถแยกนามวลีที่ปรากฏตามหลังคำสรรกรมกริยา ออกจากคำสรรกรมกริยานั้น และย้ายเฉพาะนามวลีดังกล่าวไปอยู่ต้นประโยคได้

ในตัวอย่างปริบทที่ 1) ก. จะเห็นว่า *ตาม* เป็นคำสรรกรมกริยาที่มีนามวลีบอกสถานที่ตามมา และสามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ นามวลีที่ตามหลังคำสรรกรมกริยา สามารถแยกจากคำกริยา และย้ายไปอยู่ต้นประโยคได้ ดังในปริบทที่ 1) ข. ส่วนในปริบทที่ 2) ก. *ตาม* เป็นคำบุพบท ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ไม่สามารถแยกจากนามวลี ดังในปริบทที่ 2) ข. แต่สามารถย้ายบุพบทวลีไปอยู่ต้นประโยคได้ ดังในปริบทที่ 2) ค.

1) ก. แท็กซี่ *ไม่* ตาม รถเมล์คันนั้น
ตาม [+กริยา]

ข. รถเมล์คันนั้น แท็กซี่ *ไม่* ตาม

2) ก. * พนักงาน จัดวาง แจกกันดอกไม้ *ไม่* ตาม โต๊ะ
ตาม [+บุพบท]

ข. * โต๊ะ พนักงาน จัดวาง แจกกันดอกไม้ ตาม

ค. ตาม โต้ะ พนักงาน จัดวาง แจกันดอกไม้

6.1.1.2 ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ระหว่างคำบุพบทกับ คำหมวดอื่นๆ นอกจากคำกริยา คำหมวดอื่นๆ ที่มีรูปเดียวกันกับคำบุพบทนี้ ได้แก่ คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน

คำวิเศษณ์ที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มี 18 คำ ได้แก่ *ใกล้ ช้ำม ชื่น เข้า จาก ตรง ต่อ ตาม ถึง ประจำ ผ่าน ลง ลอด เลย เหนือ ให้ อยู่ และ ออก* คำวิเศษณ์มี ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คือ จะปรากฏตามหลังคำกริยา และมีหน้าที่ขยายความหมายคำกริยาดังกล่าว คำวิเศษณ์จะไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* ซึ่งเป็นลักษณะที่ทำให้คำวิเศษณ์ต่างจากคำกริยา นอกจากนี้ คำวิเศษณ์ไม่มีนามวลีตามหลังเป็นหน่วยประชิด ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากคำบุพบท

คำช่วยกริยาที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีคำเดียวคือ *ยัง* มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คือ จะปรากฏนำหน้าคำกริยา และมีหน้าที่ขยายความหมายบอกการณลักษณะของคำกริยาดังกล่าว คำช่วยกริยาจะไม่ปรากฏตามหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ซึ่งเป็นลักษณะที่ทำให้ต่างจากคำกริยา นอกจากนี้ คำช่วยกริยาไม่มีนามวลีตามหลังเป็นหน่วยประชิด ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากคำบุพบท

คำสันธานที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มี 4 คำ ได้แก่ *ถึง เลย เหมือน และ ให้* คำสันธานมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คือ จะปรากฏนำหน้าอนุประโยคเสมอ โดยทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุประโยคหนึ่งกับอีกอนุประโยคหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากหมวดคำอื่นๆ ทุกหมวดดังกล่าวมาข้างต้น

ในปริบทที่ 5) และ 6) จะเห็นความแตกต่างระหว่างคำบุพบท กับคำวิเศษณ์รูปเดียวกัน ซึ่งมีคำว่า *ตรง* เป็นคำบุพบท และคำวิเศษณ์ ตามลำดับ คำบุพบท *ตรง* ในปริบทที่ 5) ก. มีนามวลี *ชั่วโลกเหนือ* ตามหลังเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี และสามารถย้ายตำแหน่งบุพบทวลีไปต้นประโยคได้ ดังในปริบทที่ 5) ข. ในขณะที่คำวิเศษณ์ *ตรง* ในปริบทที่ 6) ก. ทำหน้าที่ขยายความหมายของคำกริยาที่นำหน้ามา จึงต้องปรากฏตามหลังคำกริยาเสมอ ไม่สามารถปรากฏหลังนามวลี และไม่สามารถแยกจากคำกริยาโดยย้ายตำแหน่งไปต้นประโยคเหมือนบุพบทวลี ดังในปริบทที่ 6) ข.

5) ก. ลูกอุกาบาต ถูกค้นพบ *ตรง* *ชั่วโลกเหนือ*

ตรง [+บุพบท]

ข. *ตรง* *ชั่วโลกเหนือ* ลูกอุกาบาต ถูกค้นพบ

- 6) ก. ถนนสายนี้ ตัด ตรง สู่ นครสวรรค์
 ตรง [+วิเศษณ์]
 ข. * ตรง ถนนสายนี้ ตัด สู่ นครสวรรค์

ในปริบทที่ 7) และ 8) จะเห็นความแตกต่างระหว่างคำบุพบท กับคำช่วยกริยา रूपเดียวกัน ซึ่งมี คำว่า *ยัง* เป็นคำบุพบท และคำช่วยกริยา ตามลำดับ ในปริบทที่ 7) ก. คำบุพบท *ยัง* จะมีนามวลี *กระบวนการยุติธรรม* ตามหลัง เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี และสามารถแยกคำบุพบทกับคำกริยาออกจากกันได้ และย้ายบุพบทวลีไปอยู่ต้นประโยค ดังในปริบทที่ 7) ข. ส่วนคำช่วยกริยา *ยัง* ในปริบทที่ 8) ก. ทำหน้าที่ขยายความหมายของคำกริยาที่ตามมา คือ *ขาด* และเช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา ก็ไม่สามารถแยกจากคำกริยาที่คำดังกล่าวขยายความหมาย จึงต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาเสมอ ไม่สามารถปรากฏนำหน้านามวลีเหมือนคำบุพบท ดังในปริบทที่ 8) ข.

- 7) ก. คดีนี้ ถูกส่งเข้าไป *ยัง* กระบวนการยุติธรรม
 ยัง [+บุพบท]
 ข. *ยัง* กระบวนการยุติธรรม คดีนี้ ถูกส่งเข้าไป
- 8) ก. โรงเรียนในชนบท *ยัง* ขาด ครู และอุปกรณ์การสอน
 ยัง [+คำช่วยกริยา]
 ข. * *ยัง* โรงเรียนในชนบท ขาด ครู และอุปกรณ์การสอน

ในปริบทที่ 9) และ 10) จะเห็นความแตกต่างระหว่างคำบุพบท กับคำสันธานรูปเดียวกัน ซึ่งมี คำว่า *เลย* เป็นคำบุพบท และคำสันธาน ตามลำดับ ในปริบทที่ 9) ก. คำบุพบท *เลย* จะปรากฏร่วมกับนามวลี *ระบบสุริยะ* โดยเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี และสามารถย้ายบุพบทวลีนี้ไปอยู่ต้นประโยคได้ ดังในปริบทที่ 9) ข. ในขณะที่คำสันธาน *เลย* จะทำไม่ได้ เพราะสามารถปรากฏร่วมกับอนุประโยคเท่านั้น ดังในปริบทที่ 10) ข.

- 9) ก. ดาวดวงนั้น โคจรอยู่ *เลย* ระบบสุริยะ
 เลย [+บุพบท]
 ข. *เลย* ระบบสุริยะ ดาวดวงนั้น โคจรอยู่

10) ก. ใต้ฝุ่น มาแล้ว เลย เกิด น้ำท่วม หลายจังหวัด

เลย [+สันธาน]

ข. * เลย น้ำ ใต้ฝุ่น มาแล้ว

6.1.1.3 คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน ก็ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ เช่นเดียวกับคำบุพบท ในขณะที่คำกริยารูปเดียวกันสามารถปรากฏได้

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 11) ให้ เป็นคำกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ แต่คำวิเศษณ์ ในปริบทที่ 12) คำสันธานในปริบทที่ 13) และ คำช่วยกริยาในปริบทที่ 14) ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่

11) พี่ ไม่ ให้ เงิน น้อง

ให้ [+กริยา]

12) *จดหมายนี้ มีคนส่งมา ไม่ ให้

ให้ [+วิเศษณ์]

13) * ไม่ ให้ มีการเจรจาที่รอบ ทั้งสองฝ่ายก็ยังสู้รบกันอยู่

ให้ [+สันธาน]

14) * ทั้งสองฝ่าย ไม่ ยัง สู้รบกันอยู่

ยัง [+คำช่วยกริยา]

สำหรับลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่หมวดคำวิเศษณ์ หมวดคำช่วยกริยา และหมวดคำสันธาน แตกต่างกันนั้น พบว่าคำสันธานปรากฏนำหน้าอนุประโยค ซึ่งเป็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่คำกริยา และคำหมวดอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ ส่วนคำวิเศษณ์มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ คือ ไม่อาจแยกจากคำกริยาที่นำหน้ามาได้ และคำช่วยกริยา也不能แยกออกจากคำกริยาที่ตามหลังมา ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากคำหมวดอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าหมวดคำทุกหมวดมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกันทั้งหมด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.1.2 ความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ ระหว่างคำกริยา และคำบุพบท หรือคำอื่นๆ ที่มีรูปเดียวกัน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำทั้ง 23 คำเมื่อเป็นคำต่างหมวดคำกัน สามารถสรุปลักษณะอรรถศาสตร์ที่ต่างกันได้ ดังนี้

6.1.2.1 ลักษณะทางอรรถศาสตร์ที่ต่างกัน ระหว่างคำบุพบทกับคำกริยา คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีความหมายแสดงสภาพ การกระทำ หรือการกระทำ และกระบวนการของประธาน คำกริยาบางคำจะเลือกประเภทของประธานเป็นพิเศษ เช่น ประธานที่มีชีวิต หรือเคลื่อนที่ได้ จึงเห็นได้ว่า คำกริยาส่วนใหญ่ จะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจง และคำกริยาหนึ่งคำ จะมีความหมายเพียงหนึ่งความหมายเท่านั้น แต่นอกจากความหมายตรงแล้ว คำกริยาอาจมีความหมายแฝงแสดงทัศนคติ หรืออารมณ์ที่เป็นอัตวิสัย เช่น ความรู้สึกเชิงบวก หรือเชิงลบ เป็นต้น

ส่วนคำบุพบทเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการก ระหว่างคำกริยา กับนามวลี ซึ่งเป็นความหมายทั่วไป ไม่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเหมือนคำกริยา จะเห็นได้ว่าคำบุพบทจะไม่เลือกปรากฏกับประธาน และนามวลีบางประเภทเป็นพิเศษ คำบุพบทไม่มีความหมายแฝงทัศนคติ หรืออารมณ์ และคำบุพบทคำหนึ่งอาจบ่งชี้ความสัมพันธ์ได้หลายลักษณะ

ตัวอย่างในปริบทที่ 15) และ 16) จะแสดงความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ ระหว่างคำกริยา และคำบุพบท ในแง่ที่ว่าคำกริยาส่วนใหญ่ มีความหมายเพียงหนึ่งความหมาย และอาจมีความหมายแฝง แสดงทัศนคติ หรืออารมณ์ ซึ่งต่างจากคำบุพบทที่คำหนึ่งคำอาจมีมากกว่าหนึ่งความหมาย และคำบุพบทมีแต่ความหมายตรง ไม่มีความหมายแฝง

คำว่า จาก ในปริบทที่ 15) ก. เป็นคำกริยา แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน จากจุดเริ่มต้น ดังนั้นจะเลือกปรากฏกับประธานที่เคลื่อนที่ได้เท่านั้น ในที่นี้คือ ชาวเล และจะตามด้วยนามวลีที่เป็นจุดเริ่มต้นได้ ซึ่งโดยปรกติก็จะอยู่ในมิติพื้นที่ ในที่นี้คือ เกาะ จะเห็นได้ว่าถ้าประธานเคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ปะการัง หรือนามวลีที่เป็นจุดเริ่มต้นเป็นนามธรรม เช่น ความปลอดภัย ความหมายของประโยคจะไม่เป็นที่ยอมรับ ดังในปริบท 15) ข. และ ค.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำว่า ยัง และ อยู่ มีสองความหมายย่อย คำกริยาแต่ละความหมายจะเลือกปรากฏกับประธานต่างประเภทกัน คำที่มีความหมายว่า 'มีชีวิต' จะเลือกประธานที่มีชีวิต หรืออนุกรมได้ว่ามีชีวิตเท่านั้น ส่วนคำที่มีความหมายบอกสถานที่ ก็จะเลือกประธานที่เป็นรูปธรรม หรืออนุกรมได้ว่า เป็นรูปธรรม และจะต้องมีนามวลีบอกสถานที่ตามหลังคำกริยา ส่วนคำกริยา ออก มีสองความหมายย่อย คือประธานเคลื่อนที่เอง หรือทำให้สิ่งอื่นเคลื่อนที่

ส่วนคำบุพบท จาก มีสามความหมาย ความหมายที่ใกล้เคียงกับคำกริยา คือความหมายบ่งการจุดเริ่มต้น ส่วนความหมายที่คำกริยารูปเดียวกันไม่มี คือ ความหมายเกี่ยวกับเวลา และเครื่องมือ หรือสาเหตุ

ตัวอย่างในปริบทที่ 16) ก. จาก เป็นคำบุพบท มีความหมายว่านามวลี หัวลำโพง มีความสัมพันธ์เป็นจุดเริ่มต้นของคำกริยา แล่น ปริบทที่ 16) ข. จาก มีความหมายว่านามวลี อาทิตย์ก่อน มีความสัมพันธ์เป็นเวลาของคำกริยา ต่อ ส่วนปริบทที่ 16) ค. จาก มีความหมายว่านามวลี แแรงระเบิด เป็นสาเหตุ ของคำกริยา พังทลาย

15) ก. ชาวเล จาก เกาะนี้ไปแล้ว

จาก [+กริยา]

ข. * ประกาศ จาก เกาะนี้ไปแล้ว

ค. * ชาวเล จาก ความปลอดภัย

16) ก. รถไฟ แล่น จาก หัวลำโพง

จาก [+บุพบท]

ข. ละคอน ตอนนี้ ต่อ จาก อาทิตย์ก่อน

ค. ดึก พังทลาย จาก แแรงระเบิด

จากตัวอย่างปริบทข้างต้น สังเกตได้ว่าระหว่าง ปริบทที่ 15) ก. กับปริบทที่ 16) ก. จะพบว่า คำกริยา จาก ยังมีความหมายแฝง แสดงอารมณ์อาลัยในการเคลื่อนที่ของประธาน ในขณะที่คำบุพบท จาก ไม่มี ความหมายแฝงเช่นนี้ และในขณะที่คำกริยา จาก มีความหมายเพียงความหมายเดียว คำบุพบทรูปเดียวกันมีความหมายถึงสามความหมาย

จากการศึกษาข้อมูล พบว่าในขณะที่คำกริยาส่วนใหญ่ มีความหมายเกี่ยวกับการกระทำ แต่คำบุพบทไม่มีความหมายนี้เลย ความหมายที่คำบุพบทมี แต่คำกริยารูปเดียวกันไม่มี คือ ความหมายเกี่ยวกับเครื่องมือหรือสาเหตุ เพราะแสดงถึงความสัมพันธ์โดยตรง ซึ่งเป็นลักษณะความหมายของคำบุพบท ส่วนความหมายที่คำกริยาส่วนน้อยจะมีได้ คือความหมายเกี่ยวกับเวลา เพราะมีลักษณะเป็นนามธรรม แม้ในกลุ่มความหมายที่คำกริยา กับคำบุพบทมีคล้ายคลึงกัน เช่น ความหมายเกี่ยวกับสถานที่ คำกริยาส่วนใหญ่ ก็จะเลือกปรากฏกับนามวลีซึ่งมีความหมายถึงสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่ มีความเป็นรูปธรรม แต่คำบุพบทจะปรากฏกับนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ แสดงให้เห็นว่า คำบุพบท มีความหมายที่เป็นนามธรรม มากกว่าคำกริยา

6.1.2.2 ความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ ระหว่างคำบุพบทกับคำหมวดอื่น ๆ นอกจากคำกริยา คำหมวดอื่น ๆ นี้ คือคำที่มีรูปเดียวกับคำบุพบท ได้แก่ คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน

คำวิเศษณ์ที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีลักษณะทางอรรถศาสตร์ คือ จะมีความหมายขยายความหมายของคำกริยา เช่นความหมายเกี่ยวกับสถานที่ เวลา หรือ ลักษณะนามธรรม โดยที่คำวิเศษณ์บางคำอาจมีความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย เช่นคำว่า *เลย* อาจมีความหมายแสดงสถานที่ ดังในปริบทที่ 17) ก. หรืออาจแสดงความหมายที่เน้นย้ำความหมายของคำกริยา ซึ่งเป็นลักษณะนามธรรม ดังในปริบทที่ 18) ข.

สำหรับคำช่วยกริยาคำเดียวที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ คือ *ยัง* มีลักษณะทางอรรถศาสตร์ คือ จะมีความหมายบอกลักษณะไวยากรณ์ของคำกริยา ได้แก่ การณ์ลักษณะไม่สมบูรณ์ แสดงว่าการกระทำกริยานั้นกำลังดำเนินอยู่ หรือกระทำซ้ำๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ความหมายการณ์ลักษณะนี้ เป็นความหมายเฉพาะของคำช่วยกริยาเท่านั้น ไม่มีในคำบุพบท หรือคำหมวดอื่น ๆ

ส่วนคำสันธานที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีลักษณะทางอรรถศาสตร์ คือ จะมีความหมายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุประโยค ความหมายเช่นนี้ เป็นความหมายเฉพาะของคำสันธานหมวดเดียวเท่านั้น ไม่มีในคำบุพบท หรือคำหมวดอื่น ๆ เช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบความหมายระหว่างคำบุพบท และหมวดคำอื่น ๆ อีกสามหมวดดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าแม้ความหมายของคำทั้งสี่หมวดจะมีส่วนคล้ายคลึงกัน ในแง่มีความเป็นนามธรรมมากกว่าคำกริยารูปเดียวกัน ไม่มีการเลือกปรากฏกับประธานบางประเภท บางคำอาจมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย แต่ไม่มีความหมายแฝงบอกทัศนคติ หรืออารมณ์ แต่มีข้อแตกต่างกันที่เห็นได้ชัด คือ ขอบเขตของความหมายของคำทั้งสี่หมวดต่างกัน กล่าวคือ คำบุพบทมีความหมายบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการระหว่างนามวลีกับคำกริยา ซึ่งเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งหน่วยในประโยคเดียวกัน คือ นามวลีในบุพบทวลี กับคำกริยา

คำวิเศษณ์ กับคำช่วยกริยา จะมีความหมายเกี่ยวข้องกับหน่วยองค์ประกอบหน่วยเดียวเท่านั้น คือคำกริยา ส่วนคำสันธาน จะมีความหมายเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สองเหตุการณ์ ซึ่งปรากฏเป็นอนุประโยค

ตัวอย่างที่จะยกมาแสดงลักษณะทางอรรถศาสตร์ที่แตกต่างกัน ระหว่างคำบุพบท กับคำหมวดอื่น ๆ ได้แก่คำว่า *เลย* ซึ่งเป็นคำบุพบทบ่งการกสถานที่ หรือเวลา ในปริบทที่ 17) ก. และ ข. ส่วนคำวิเศษณ์ *เลย* มีความหมายบอกสถานที่ในปริบทที่ 18) ก. และมีความหมายเน้นย้ำความหมายของคำกริยา ซึ่งเป็นความหมายลักษณะนามธรรม ในปริบทที่ 18) ข. และ *เลย* เป็นคำสันธาน ในปริบทที่ 19) มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์สองเหตุการณ์ในอนุประโยคทั้งสองตามลำดับ

ตัวอย่างเปรียบเทียบความหมายระหว่างคำบุพบท และคำช่วยกริยารูปเดียวกัน ได้แก่ คำว่า *ยัง* ซึ่งเป็นคำบุพบทในปริบทที่ 20) และคำช่วยกริยาในปริบทที่ 21) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า คำบุพบท *ยัง* มีความหมายบ่งการกจดหมายของนามวลี *ดาวพฤหัสบดี* คำช่วยกริยา *ยัง* มีความหมายบอกการณ้ลักษณะของคำกริยา *สำรวจ* ว่าการกระทำนั้น ๆ กำลังดำเนินอยู่

- 17) ก. ดาวพลูโต มีวงโคจร เลย ดาวเนปจูน
 เลย [+บุพบท]
 ข. หนังสือ เล่มนี้ จะขอยืม เลย สามวัน ไม่ได้
- 18) ก. แล เลย ข้ามโขงไป เห็นแขวงคำม่วนอยู่ลิบ ๆ
 เลย [+วิเศษณ์]
 ข. ท่านถึงกับไปดูวันนะ ศึกษาของจริง เลย ที่เดียว
 เลย [+วิเศษณ์]
- 19) อากาศร้อนจัด เลย เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง
 เลย [+สันธาน]
- 20) ยานกาลิเลโอ ไป ยัง ดาวพฤหัสบดี
 ยัง [+บุพบท]
- 21) ยานกาลิเลโอ ยัง สำรวจ ดวงจันทร์ยูโรปา ไม่เสร็จ
 ยัง [+คำช่วยกริยา]

6.1.3 กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบท

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา เป็นคำบุพบทที่เกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา เนื่องจากคำบุพบทเหล่านี้ มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และ อรรถศาสตร์ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับคำกริยารูปเดียวกัน ซึ่งเป็นแหล่งเดิมของคำบุพบทเหล่านี้ ลักษณะที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันนี้ เป็นลักษณะที่ตรงกับลักษณะของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

กระบวนการเหล่านี้ ได้แก่ กระบวนการเกี่ยวกับความหมาย คือ การคงเค้าความหมายเดิม การที่ความหมายเดิมจางลง และ การเกิดความหมายทั่วไป หรือ การขยายขอบเขตอุปลักษณะ ส่วนกระบวนการทางด้านโครงสร้าง หรือวากยสัมพันธ์ คือ การบังคับการปรากฏ และการวิเคราะห์ใหม่ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ จะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว และมีความต่อเนื่อง

คำบุพบทยังคงมีเค้าความหมายเดิมที่เคยเป็นคำกริยา กล่าวคือ ความหมายของคำบุพบทที่บ่งการกประเภทต่างๆ จะยังคงมีเค้าความหมายเดิมที่คำกริยารูปเดียวกันมี ความหมายนี้เป็นความหมายแกนของคำกริยา และคำบุพบท ได้แก่ ความหมายบอกตำแหน่งแหล่งที่ ความหมายบอกการเคลื่อนที่ หรือบอกผู้ทรงรับ และจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของคำบุพบทก็ยังผูกพันกับหน้าที่ของคำกริยาด้วย จากหน้าที่ของคำกริยาที่แสดงการกระทำ หรือสภาพของประธาน คำบุพบทรูปเดียวกันจะทำหน้าที่บ่งความสัมพันธ์เชิงการกระทำระหว่างนามวลี กับคำกริยา ซึ่งยังเป็นหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาอยู่ (verb adposition) มิได้มีหน้าที่วากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคำนามโดยเฉพาะ (noun adposition) เหมือนเช่นคำไวยกรณ์อื่นๆ เช่น คำลักษณนาม

ตัวอย่างในปริบทที่ 22) และ 23) จะแสดงการคงเค้าความหมายเดิมของคำบุพบท เหมือน เปรียบเทียบกับความหมายของคำกริยารูปเดียวกัน โดยมีความหมายแกนร่วมกัน คือ ความหมายบอกผู้ทรงรับ

22) สภาวะตลาดหุ้น เหมือน พรอทวัดอุณหภูมิการเมือง

เหมือน [+กริยา +ลักษณะ] +[_ผู้ทรงรับ]

23) อาชญากรเศรษฐกิจที่ ไว เหมือน พรอท หลบหนีไปต่างประเทศแล้ว

เหมือน [+บุพบท] +[_ผู้ทรงรับ]

กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบท จะทำให้คำบุพบททุกคำมีความหมายจางลง กล่าวคือคำบุพบทรูปเดียวกับคำกริยา จะมีความหมายจางลง เช่น คำกริยา ถึง ในปริบทที่ 24) จะมีความหมายจางลงเมื่อเป็นคำบุพบท ถึง ในปริบทที่ 25) ความหมายที่จางลงนี้ เป็นความหมายแฝงที่เป็นลักษณะอัตวิสัย เช่น อารมณ์ หรือ ทศนคติของผู้พูด ความหมายเชิงอัตวิสัยจะจางลงกลายเป็นความหมายกลางๆ เมื่อคำกริยากลายเป็นคำบุพบท

* ดูรายละเอียดในบทที่ 5 หัวข้อ 5.1-5.8

24) นักกีฬาคนนี้ วิ่งไกล ถึง หนึ่งหมื่นเมตร

ถึง [+กริยา +อัตวิสัย]

25) เขา ไทรศัพท์ ถึง บ้าน หลังการแข่งขัน

ถึง [+บุพบท -อัตวิสัย]

คำบุพบทบางคำ มีความหมายต่างออกไปจากคำกริยารูปเดียวกัน ในลักษณะที่มีความหมายใหม่เกิดขึ้นเป็นชั้นเชื่อมซ้อนกันกับความหมายของคำกริยา ความหมายใหม่นี้มีขอบเขตกว้างกว่า และมีลักษณะทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงเหมือนความหมายเดิม เช่น คำบุพบทจะไม่จำกัดขอบเขตความหมายเหมือนคำกริยา เป็นต้นว่า คำกริยาอาจมีขอบเขตความหมายจำกัดว่าผู้กระทำต้องเป็นสิ่งมีชีวิต เคลื่อนที่ได้ แต่คำบุพบทมีลักษณะความหมายทั่วไปมากกว่า โดยผู้กระทำอาจเคลื่อนที่ได้หรือไม่ก็ได้ หรือคำกริยาอาจมีขอบเขตความหมายจำกัดว่าจุดเริ่มต้นต้องเป็นรูปธรรม แต่คำบุพบทมีลักษณะความหมายทั่วไปว่า จุดเริ่มต้นอาจเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ เป็นต้น

ตัวอย่างในปริบทที่ 26) และ 27) จะแสดงการเกิดความหมายทั่วไปของคำบุพบทให้ ซึ่งมีความหมายที่กว้างกว่าความหมายที่เฉพาะเจาะจง ของคำกริยารูปเดียวกัน ซึ่งจะต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์จากผู้กระทำ สูผู้รับประโยชน์ แต่คำบุพบทบ่งการกผู้รับประโยชน์ คือมีความหมายว่ามีผู้รับประโยชน์ หรือรับผลกระทบจากคำกริยาเท่านั้น ไม่ต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์ก็ได้

26) ผู้มีจิตศรัทธา ให้ เงินบริจาค แก่ มูลนิธิ

ให้ [+กริยา +การกระทำและกระบวนการ +การโอนกรรมสิทธิ์]

+[_ผู้ทรงรับ] +[_ผู้รับประโยชน์]

27) มูลนิธิ ส่งเสริมอาชีพ ให้ เกษตรกร

ให้ [+บุพบท] +[_ผู้รับประโยชน์]

คำบุพบทบางคำ มีความหมายต่างออกไปจากคำกริยารูปเดียวกัน ในลักษณะที่ต่างจากการเกิดความหมายทั่วไปดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายในกลุ่มมโนทัศน์เดียวกัน แต่คำบุพบทเหล่านี้ มีการเปลี่ยนแปลงความหมายข้ามมิติของมโนทัศน์ เช่น จากกลุ่ม

มโนทัศน์ที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ และเป็นรูปธรรม ไปสู่กลุ่มมโนทัศน์ที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ และเป็นนามธรรม

ตามทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ถือว่าคำบุพบทดังกล่าว มีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะ จากความหมายเดิมของคำกริยารูปเดียวกัน เช่น จะเห็นได้ว่าคำกริยามีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ของประธาน ซึ่งเป็นความหมายที่อยู่ในกลุ่มมโนทัศน์กิจกรรม (ACTIVITY/PROCESS) แต่คำบุพบทรูปเดียวกัน มีความหมายบ่งการกสถานที่ของนามวลีกับคำกริยา ซึ่งเป็นความหมายในกลุ่มมโนทัศน์ที่เป็นพื้นที่ (SPACE) แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำบุพบทมีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะ จากความเป็นรูปธรรมที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ ไปสู่ความเป็นนามธรรมที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ออกไป โดยความสัมพันธ์ที่มีความหมายเป็นนามธรรม จะถูกเปรียบเทียบกับกรกระทำที่มีความเป็นรูปธรรมกว่า

นอกจากนี้ ข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่น (selectional restriction) ของคำกริยา และคำบุพบท แสดงให้เห็นลักษณะการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะด้วย เพราะนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบทบางคำ ก็มีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่านามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา

ตัวอย่างในปริบทที่ 28) และ 29) จะแสดงให้เห็นการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะของคำบุพบท จาก เปรียบเทียบกับคำกริยา จาก จะเห็นว่า คำกริยา จาก ต้องมีประธานเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ และมีจุดเริ่มต้นเป็นสถานที่ คือ รั้ง ซึ่งความหมายเหล่านี้มีลักษณะเป็นรูปธรรม ในขณะที่คำบุพบท จาก อาจมีจุดเริ่มต้นที่เป็นนามธรรม คือเวลา ในปริบทที่ 29) มี จุดเริ่มต้นเป็นเวลา คือ ยุคหิน

28) ลุกนง จาก รั้งเดิม เมื่อโตเต็มที่

จาก [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดเริ่มต้น+รูปธรรม]

รั้ง [+วัตถุ+รูปธรรม]

29) จาก ยุคหิน มนุษย์ไฝผืน อยากรบินได้เหมือนนก

จาก [+บุพบท] +[_จุดเริ่มต้น +/-นามธรรม]

ยุคหิน [+เวลา +นามธรรม]

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณะระหว่างคำกริยา และคำบุพบท จาก ดังนี้

การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ของ จาก

จาก (V)	-->	จาก (PREP)
[+เคลื่อนที่]		+[_จุดเริ่มต้น +/-นามธรรม]
+[_จุดเริ่มต้น +รูปธรรม]		

จุดเริ่มต้น	วัง [+วัตถุ +รูปธรรม]		
	[+รูปธรรม]	---->	ยุคหิน [+เวลา +นามธรรม]

ทางด้านความหมายของคำ คำกริยา จาก มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นกิจกรรม มีความเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนเกิดการกระทำ กับหลังเกิดการกระทำให้มองเห็น หรือสังเกตได้ ส่วนคำบุพบท จาก แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับจุดเริ่มต้น หรือเวลา ซึ่งไม่มีการเคลื่อนที่ หรือความเปลี่ยนแปลงให้เห็น และมีลักษณะเป็นนามธรรม

ทางด้านนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา จุดเริ่มต้นของคำกริยา จาก เป็นสถานที่ ในขณะที่จุดเริ่มต้นของคำบุพบท จาก เป็นเวลา แสดงให้เห็นว่าได้มีการเปรียบเทียบว่า เวลาสามารถเป็นจุดเริ่มต้นได้เหมือนสถานที่ กลุ่มมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลา อยู่ไกลจากตัวตนของมนุษย์มากกว่ากลุ่มมโนทัศน์เกี่ยวกับสถานที่ จึงมีความเป็นนามธรรมมากกว่า การเปรียบเทียบว่า เวลาเป็นสถานที่ เป็นการเปรียบเทียบข้ามขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ และมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม

นอกจากกระบวนการกลายเป็นคำไวเยกรณ์ เกี่ยวกับความหมายดังกล่าวมาแล้ว คำกริยาที่จะมีการกลายเป็นคำบุพบท จะต้องผ่านกระบวนการเกี่ยวกับโครงสร้างด้วย จะเห็นได้ว่า คำบุพบทจะมีการปรากฏในบริบทที่จำกัด คือต้องปรากฏนำหน้า และชิดนามวลีเสมอ ในขณะที่คำกริยาเหมือนกัน อาจเลือกปรากฏนำหน้านามวลี หรือแยกจากนามวลีก็ได้ นับเป็นการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม คือหมวดคำกริยา เมื่อคำดังกล่าวมีการกลายเป็นคำบุพบท

ตัวอย่างบริบทที่ 30) และ 31) จะแสดงให้เห็นว่า ในขณะที่คำกริยา ผ่าน สามารถเลือกปรากฏในบริบทได้สองแบบ คือ ปรากฏนำหน้านามวลีที่เป็นสถานที่ คือ น้ำตกแม่ยะ หรือ ปรากฏแยกกับนามวลีที่เป็นสถานที่ก็ได้ดังในบริบทที่ 30) ข. แต่คำบุพบท ผ่าน จะสามารถปรากฏในบริบทได้แบบเดียวเท่านั้น คือปรากฏนำหน้านามวลี คือ อินเตอร์เน็ต แสดงว่าคำบุพบท มีลักษณะการบังคับการปรากฏมากกว่าคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน และจะมีตำแหน่งที่ตายตัวในบริบทเพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น คือ นำหน้านามวลี และจะเห็นได้ว่า คำกริยา ผ่าน ปรากฏร่วมกับคำ

ปฏิเสธ *ไม่* ได้ แต่คำบุพบททำไม่ได้ ดังในปริบท 30) ค. และ 31) ค. แสดงว่าคำบุพบทมีปริบทที่จำกัดกว่าคำกริยารูปเดียวกัน

30) ก. นักท่องเที่ยว ผ่าน น้ำตกแม่ยะ

(ประธาน +กริยา +สถานที่)

ข. น้ำตกแม่ยะ นักท่องเที่ยว ผ่าน

(สถานที่ +ประธาน +กริยา)

ค. นักท่องเที่ยว ไม่ผ่าน น้ำตกแม่ยะ

(ประธาน +ไม่ +กริยา +สถานที่)

31) ก. เตไฟฟ้า ส่ง ความร้อน ผ่าน ขดลวด

(ประธาน +กริยา +ผู้ทรงรับ +บุพบท +เครื่องมือ)

ข. * ขดลวด เตไฟฟ้า ส่ง ความร้อน ผ่าน

(เครื่องมือ +ประธาน +กริยา +ผู้ทรงรับ +บุพบท)

ค. * เตไฟฟ้า ส่ง ความร้อน ไม่ ผ่าน ขดลวด

(ประธาน +กริยา +ผู้ทรงรับ +ไม่ +บุพบท +เครื่องมือ)

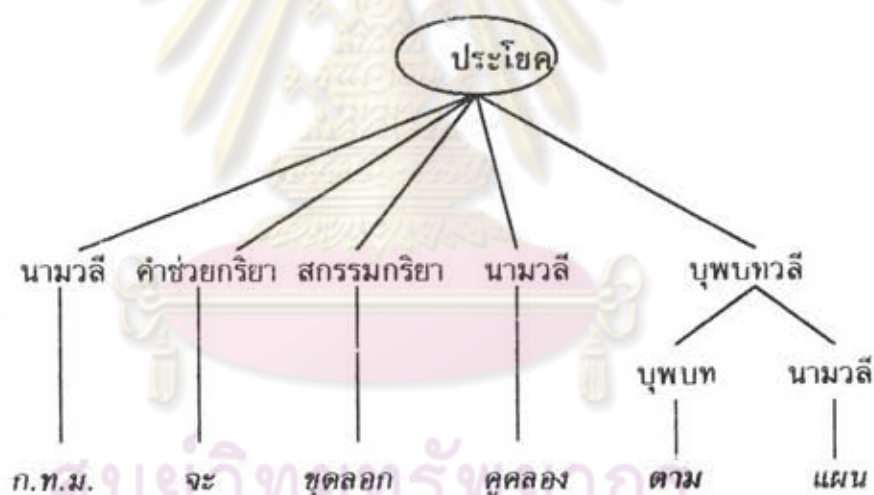
กระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ที่เกี่ยวกับโครงสร้าง ซึ่งคำกริยาที่กลายเป็นคำบุพบททุกคำจะต้องผ่าน คือ กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ จากเดิมที่คำกริยาเป็นหน่วยองค์ประกอบของประโยค คำนั้นจะถูกวิเคราะห์ใหม่กลายเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบหน่วยใหม่ คือ บุพบทวลี ดังจะเห็นได้ในการเปรียบเทียบแผนภูมิต้นไม้ของปริบทที่ 32) และ 33) ซึ่ง *ตาม* เป็นคำกริยา และคำบุพบท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในปริบทที่ 32) คำว่า *ตาม* เป็นคำกริยาซึ่งเป็นหน่วยองค์ประกอบของประโยค ในขณะที่ในปริบทที่ 33) *ตาม* เป็นคำบุพบทซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

32) นักสืบ ตาม ผู้ร้าย

33) ก.ท.ม. จะขุดลอกคูคลอง ตาม แพน

ลักษณะของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว และมีความต่อเนื่อง ในด้านการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอรรถลักษณะของคำกริยา กับคำบุพบท โดยเฉพาะคำบุพบทต้นแบบ จะพบว่าในขณะที่คำกริยามีความหมายเป็นรูปธรรม คำบุพบทรูปเดียวกับคำกริยา จะมีความ

หมายที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ แต่ไม่ปรากฏว่าคำกริยามีความหมายเป็นนามธรรมในขณะที่คำบุพพทมีความหมายเป็นรูปธรรมเลย แสดงให้เห็นว่า คำกริยาที่ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำบุพพท จะมีการเปลี่ยนแปลงความหมายในลักษณะทิศทางเดียว คือจากความหมายเป็นรูปธรรม ไปสู่ความหมายเป็นนามธรรม

ส่วนการที่กล่าวว่ากระบวนการกลายเป็นคำบุพพท มีความต่อเนื่อง สังเกตได้จากการที่พบว่าในบางกรณี คำบุพพทบางคำยังคงกลายเป็นคำบุพพทอย่างไม่สมบูรณ์ มีลักษณะตามเกณฑ์ทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ไม่ครบ จะมีการปรากฏเป็นคำบุพพทน้อยในภาษา แต่ปรากฏเป็นคำกริยาด้วยความถี่มาก จึงได้จัดให้เป็นคำบุพพทรอบนอก ส่วนคำบุพพทบางคำมีลักษณะตามเกณฑ์ทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ครบถ้วน จะปรากฏเป็นคำบุพพทด้วยความถี่สูง ปรากฏเป็นคำกริยาน้อย จึงได้จัดให้เป็นคำบุพพทต้นแบบ ถ้าการกลายเป็นคำบุพพทเกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันทีทั้งหมดคำ เราจะไม่พบคำบุพพทในลักษณะที่ยังไม่สมบูรณ์เช่นนี้ แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้พบว่าคำบุพพทที่มีคุณสมบัติต้นแบบ และรอบนอก เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้ออภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ทั้งสามหัวข้อ คือ ลักษณะความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ระหว่างคำบุพพท กับคำกริยา และคำหมวดอื่น ลักษณะความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำบุพพทกับคำกริยา และคำหมวดอื่น และกระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพพท ทำให้ผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานว่า คำบุพพทในภาษาไทยที่มีรูปเดียวกับคำกริยานั้น เป็นคำที่มีแหล่งเดิมเป็นคำกริยา และมีการกลายเป็นคำบุพพท ตามกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งมีทั้งกระบวนการทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ โดยมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว และมีความต่อเนื่อง

6.2 การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะได้ผลมาสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ในการกลายเป็นคำบุพพทของคำกริยาแล้ว ผู้วิจัยยังได้พบข้อเท็จจริงที่น่าสนใจอีกหลายประการ ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาจากผลการวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำบุพพท ได้แก่ ลักษณะต้นแบบของหมวดคำบุพพท การจำแนกหมวดคำในมุมมองของทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และความเห็นที่แตกต่างกันในทฤษฎีนี้

6.2.1 ลักษณะต้นแบบของหมวดคำบุพบท

เมื่อได้จำแนกคำที่นำมาศึกษาออกเป็นหมวดคำต่างๆ 5 หมวด และได้ศึกษาความถี่ในการปรากฏของคำในภาษาแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะปลีกย่อยที่แตกต่างออกไปจากลักษณะประจำหมวดคำ ตามแนวทางทฤษฎีต้นแบบ (Prototype theory) และพบว่ามีความสอดคล้องกันบางส่วนระหว่างความถี่ในการปรากฏของคำบุพบท กับลักษณะของหมวดคำในคำบุพบทแต่ละคำ

ผู้วิจัยได้สังเกตว่า คำบุพบทที่ปรากฏในภาษาด้วยความถี่สูงมาก ตั้งแต่ 75 % ขึ้นไป จะมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ของหมวดคำครบถ้วน จัดเป็นคำบุพบทต้นแบบ (prototypical member) ส่วนคำบุพบทที่มีความถี่ในการปรากฏต่ำมาก ตั้งแต่ 25 % ลงมา จะมีลักษณะของหมวดคำไม่ครบ จัดเป็นคำบุพบทรอบนอก (peripheral member)

ลักษณะข้างต้นสามารถจำแนกคำบุพบทออกเป็นสามประเภท คือ

ก. คำบุพบทที่เป็นต้นแบบในทุกปริบท มีความถี่ในการปรากฏ ตั้งแต่ 75 % ขึ้นไป มีอยู่ 7 คำ ได้แก่ จาก ต่อ ตาม ถึง ประจำ สู และ เหนือ

ข. คำบุพบทที่เป็นรอบนอกในทุกปริบท มีความถี่ในการปรากฏ ตั้งแต่ 25 % ลงมา มีอยู่ 5 คำ ได้แก่ ขึ้น เข้า ลง อยู่ และ ออก

ค. คำบุพบทที่เป็นต้นแบบ หรือรอบนอกในบางปริบท มีความถี่ในการปรากฏ ระหว่าง 26 % - 74 % มีอยู่ 11 คำ ได้แก่ ไกล ช้ำม คล้าย ตรง เป็น ผ่าน ลอด เลย ยัง เหมือน และ ให้

คำบุพบทประเภท ค. นี้ แสดงให้เห็นบทบาทที่สำคัญของปริบท ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยในการจำแนกคำบุพบทออกจากคำกริยาเท่านั้น แต่ยังสามารถจำแนกประเภทของคำบุพบทประเภทนี้ได้อีกด้วย

ลักษณะเด่นของคำบุพบทประเภทต้นแบบ คือ ทางด้านวากยสัมพันธ์ สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปปรากฏต้นประโยคได้ ส่วนทางด้านอรรถศาสตร์ คำบุพบทต้นแบบ มีการเกิดความหมายทั่วไป หรือการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ก็ได้ นามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบทต้นแบบอาจเป็นนามธรรม หรือรูปธรรมก็ได้ แต่สังเกตได้ว่า หากมีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ นามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบทมักจะเป็นนามธรรม

ลักษณะเด่นของคำบุพบทประเภทรอบนอก คือ ทางด้านวากยสัมพันธ์ ไม่สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปปรากฏต้นประโยคได้ ส่วนทางด้านอรรถศาสตร์ คำบุพบทรอบนอกมีการเกิดความหมายทั่วไปเท่านั้น สังเกตได้ว่าเมื่อมีการเกิดความหมายทั่วไป นามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบทจะเป็นรูปธรรม

ลักษณะเด่นของคำบุพทประเภทต้นแบบ หรือรอบนอกในบางปริบท คือ ทางด้าน วากยสัมพันธ์ สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปปรากฏต้นประโยคได้ในบางปริบท ส่วนทางด้านอรรถศาสตร์ ก็จะมีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ แต่ในบางปริบทคำบุพท ไม่สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปปรากฏต้นประโยค ด้านอรรถศาสตร์ ก็จะมีการเกิดความหมายทั่วไป นามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพท ก็อาจจะเป็นนามธรรม หรือ รูปธรรมก็ได้

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำบุพท จะมีบทบาทสำคัญในการสังเกต ลักษณะความเป็นต้นแบบของคำบุพท โดยเฉพาะกับคำบุพทประเภทต้นแบบหรือรอบนอกในบางปริบทดังกล่าว เนื่องจากคำบุพทต้นแบบประเภทเดียวกันนั้น ที่สามารถปรากฏร่วมกับนามวลีที่มีความเป็นนามธรรมได้ ส่วนคำบุพทรอบนอกจะปรากฏร่วมกับนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรมเท่านั้น คำบุพทประเภทที่เป็นได้ทั้งต้นแบบ และรอบนอกจึงต้องอาศัยนามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยในปริบทมาเป็นที่สังเกต ว่าในปริบทนั้น คำดังกล่าวเป็นคำบุพทประเภทใด

จากการวิเคราะห์พบว่า ลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอก ของหมวดคำจะสอดคล้องกันทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ และความถี่ในการปรากฏ กล่าวคือ คำบุพทที่มีลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอกทางด้านวากยสัมพันธ์ ก็จะมีลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอกทางด้านอรรถศาสตร์ด้วย และในทางกลับกัน คำบุพทที่มีลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอกทางด้านอรรถศาสตร์ ก็จะพบว่ามีลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอกทางด้านวากยสัมพันธ์เช่นเดียวกัน นอกจากนี้คำที่มีลักษณะต้นแบบ ก็จะมีความถี่ในการปรากฏสูง ส่วนคำที่มีลักษณะรอบนอก ก็จะมีความถี่ในการปรากฏต่ำ

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 34) 35) และ 36) ซึ่งมีคำว่า จาก ลง และ ชำม เป็นคำบุพทประเภทต้นแบบในทุกปริบท ประเภทรอบนอกในทุกปริบท และประเภทต้นแบบ หรือรอบนอกในบางปริบท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคำบุพทแต่ละประเภท มีลักษณะต้นแบบ หรือลักษณะรอบนอก ที่สอดคล้องกันทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์

คำบุพท จาก ซึ่งเป็นคำบุพทประเภทต้นแบบในทุกปริบท สามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปต้นประโยคได้ ไม่ว่านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยจะมีความหมายเป็นรูปธรรม หรือนามธรรม ดังในปริบทที่ 34) ก. และ 34) ค. ตามลำดับ

สำหรับคำบุพท ลง เป็นคำบุพทประเภทรอบนอกในทุกปริบท จะย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปต้นประโยคไม่ได้ และจะสังเกตได้ว่าคำบุพทนี้ปรากฏร่วมกับนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรมเท่านั้น ดังในปริบทที่ 35) ข. และ ค. ตามลำดับ

ส่วนคำบุพท ชำม เป็นคำบุพทประเภทต้นแบบ หรือรอบนอกในบางปริบท สังเกตได้ว่า ถ้านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยมีความหมายเป็นนามธรรม ก็จะสามารถย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปต้นประโยคได้ ดังในปริบทที่ 36) ข. ซึ่งเป็นลักษณะของคำบุพทประเภทต้น

แบบ ถ้านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วยมีความหมายเป็นรูปธรรม ก็จะย้ายตำแหน่งพร้อมกับนามวลีไปต้นประโยคไม่ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของคำบุพบทประเภทรอบนอก ดังในปริบทที่ 36) ง.

- 34) ก. จาก เส้นเงินที่เล็กละเอียด ช่างฝีมือชาวเขา ถักสาน เข็มขัดสายนี้
 จาก [+บุพบท] +[_จุดเริ่มต้น +/-นามธรรม]
เส้นเงิน [+นามวลี +รูปธรรม]
- ข. ท่านได้แสดงกับวงดนตรีฟองน้ำ จาก ปีพ.ศ. 2525 จนปัจจุบัน
 จาก [+บุพบท] +[_จุดเริ่มต้น +/-นามธรรม]
ปี [+นามวลี +นามธรรม]
- ค. จาก ปีพ.ศ. 2525 จนปัจจุบัน ท่านได้แสดงกับวงดนตรีฟองน้ำ
- 35) ก. โรงงานปล่อยน้ำเสีย ลง แม่น้ำ
 ลง [+บุพบท] +[_จุดหมาย +รูปธรรม]
แม่น้ำ [+นามวลี +รูปธรรม]
- ข. * ลง แม่น้ำ โรงงานปล่อยน้ำเสีย
- ค. * โรงงานปล่อยน้ำเสีย ลง สภาวะแวดล้อม
 ลง [+บุพบท] +[_จุดหมาย +รูปธรรม]
สภาวะแวดล้อม [+นามวลี +นามธรรม]
- 36) ก. มิตรภาพของพวกเขา ยังอกงาม ข้าม ช่องว่างระหว่างวัย
 ข้าม [+บุพบท] +[_สถานที่ +/-นามธรรม]
ช่องว่างระหว่างวัย [+นามวลี +นามธรรม]
- ข. ข้าม ช่องว่างระหว่างวัย มิตรภาพของพวกเขา ยังอกงาม
- ค. โทรทัศน์ ถ่ายทอดกีฬา ข้าม ทวีป
 ข้าม [+บุพบท] +[_สถานที่ +/-นามธรรม]
ทวีป [+นามวลี +รูปธรรม]
- ง. * ข้าม ทวีป โทรทัศน์ ถ่ายทอดกีฬา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ลักษณะความถี่ในการปรากฏในภาษาของคำวิเศษณ์บางคำ ยังมีความสัมพันธ์กับความเป็นต้นแบบของคำบุพบท เช่นเดียวกับความถี่ของคำกริยา หากความถี่

ของคำวิเศษณ์มีน้อย แต่ความถี่ของคำบุพบทมีมาก คำบุพบทดังกล่าวมักจะเป็นคำบุพบทต้นแบบ ถ้าความถี่ในการปรากฏของคำบุพบท มีน้อยกว่าคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ คำบุพบทดังกล่าวมักจะเป็นคำบุพบทรอบนอก ตัวอย่างเช่น

คำว่า *ขึ้น* ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏเป็นคำบุพบท 7.8 % และจัดเป็นคำบุพบทรอบนอก ปรากฏในข้อมูล 358 ตัวอย่าง ในจำนวนนี้เป็นคำกริยา 47 ตัวอย่าง เป็นคำวิเศษณ์ 307 ตัวอย่าง แต่เป็นคำบุพบทเพียง 4 ตัวอย่าง

คำว่า *อยู่* ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏเป็นคำบุพบท 9.47 % จัดเป็นคำบุพบทรอบนอกเช่นกัน ปรากฏในข้อมูล 542 ตัวอย่าง เป็นคำกริยา 258 ตัวอย่าง เป็นคำวิเศษณ์ 257 ตัวอย่าง แต่เป็นคำบุพบทเพียง 27 ตัวอย่าง

ส่วนคำว่า *จาก* ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏเป็นคำบุพบท 98.8 % จัดเป็นคำบุพบทต้นแบบ ปรากฏในข้อมูล 347 ตัวอย่าง ในจำนวนนี้เป็นคำบุพบท 341 ตัวอย่าง แต่เป็นคำกริยา 4 ตัวอย่าง และเป็นคำวิเศษณ์ เพียง 2 ตัวอย่าง

คำว่า *ตาม* ซึ่งมีความถี่ในการปรากฏเป็นคำบุพบท 95.84 % จัดเป็นคำบุพบทต้นแบบเช่นกัน ปรากฏในข้อมูล 298 ตัวอย่าง เป็นคำบุพบท 277 ตัวอย่าง แต่เป็นคำกริยา 12 ตัวอย่าง และเป็นคำวิเศษณ์ เพียง 9 ตัวอย่าง

ลักษณะที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยได้พบ คือ คำกริยาที่มีการกลายเป็นคำบุพบทในการศึกษานี้ มีปรากฏเป็นคำวิเศษณ์รูปเดียวกันเกือบทุกคำ ยกเว้น *คล้าย* เป็น *ยัง* *สู่* และ *เหมือน* เท่านั้น ปรากฏการณ์นี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แมรี่เบิร์ธ คลาร์ก และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Clark and Prasithrathsint, 1985) ที่พบว่า ในภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีคำรูปเดียวกัน ที่ปรากฏเป็นคำกริยา และคำวิเศษณ์บอกสถานที่ (locus adverbs) ลักษณะเช่นนี้ น่าจะเป็นเค้าเงื่อนที่น่าสนใจศึกษาต่อไปถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คำกริยา คำวิเศษณ์ กับคำบุพบทรูปเดียวกัน

6.2.2 ความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ของหมวดคำในมุมมองของ ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มองความแตกต่างทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ของหมวดคำตามแนวคิดทฤษฎีต้นแบบ ซึ่งเห็นว่าหมวดคำหมวดหนึ่งๆ อาจมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ที่ไม่แบ่งแยกจากกันโดยเด็ดขาด และคำในหมวดหนึ่งอาจมีการกลายเป็นคำในอีกหมวดคำหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันได้ ตัวอย่างเช่น คำกริยาซึ่งเป็นคำหลักสามารถกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยาได้ เช่นคำช่วยกริยา คำบุพบท หรือคำ

สันธาน ทฤษฎีนี้มีกรอบแนวคิดพื้นฐานว่า มีลักษณะที่มีความต่อเนื่องระหว่างหมวดคำแต่ละหมวด แม้สมาชิกในหมวดคำแต่ละหมวด ก็ยังมีลักษณะประจำหมวดคำไม่เท่ากัน คือมีทั้งคำที่มีลักษณะตามหมวดคำนั้น ๆ ครบถ้วน นับเป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดคำ และมีคำซึ่งมีลักษณะตามหมวดคำนั้น ๆ ไม่ครบ แต่มีลักษณะบางประการของหมวดคำอื่น นับเป็นสมาชิกรอบนอก ที่สะท้อนให้เห็นลักษณะที่ต่อเนื่องกันระหว่างหมวดคำ

จากมุมมองของทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ปรากฏการณ์ในภาษาบางประการ จะมีการอธิบายต่างออกไปจากมุมมองของทฤษฎีอื่น ได้แก่ ความเห็นเกี่ยวกับคำเดี่ยวหลายหน้าที่กับคำเดี่ยวหน้าที่เดียว และการตัดสินว่าเป็นกลุ่มกริยาเรียงหรือคำบุพบท

6.2.2.1 ปัญหาเกี่ยวข้องกับการตัดสินว่าเป็นคำเดี่ยวหลายหน้าที่ หรือคำเดี่ยวหน้าที่เดียว ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มีกรอบความคิดพื้นฐานว่า คำในหมวดหนึ่ง ๆ สามารถกลายเป็นคำอีกหมวดหนึ่งได้ โดยคำที่เป็นแหล่งเดิมก็ยังคงปรากฏอยู่ในภาษา และมีพัฒนาการแยกออกไปต่างหากจากคำที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นสมาชิกของหมวดคำอีกหมวดหนึ่ง แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คำเดี่ยวนั้นมีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ในปริบทหนึ่ง ๆ เพียงหน้าที่เดียวเท่านั้น หากคำดังกล่าวมีหน้าที่อื่น ก็จะกลายเป็นคำหมวดอื่นไป แต่ทฤษฎีนี้ก็เน้นความสัมพันธ์ระหว่างหมวดคำ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางความหมาย ที่จะเชื่อมโยงระหว่างคำหลักที่เป็นแหล่งเดิม กับคำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ในหมวดอื่น ความสัมพันธ์ทางความหมายนี้เอง ที่จะบ่งชี้ว่าคำไวยากรณ์ในหมวดหนึ่ง เป็นคำที่กลายมาจากคำหลักในอีกหมวดหนึ่งหรือไม่ และจะตัดสินว่าคำรูปเดียวกัน หน้าที่เดียวกัน แต่มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย เป็นคำเดียวกันหรือไม่

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าคำบางคำที่มีรูปเดียวกัน หน้าที่เดียวกัน แต่มีสองหรือสามความหมาย เมื่อวิเคราะห์ความหมายแล้วพบว่า ความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน จึงตัดสินให้เป็นคำเดียวกัน เพราะประการแรก ตามทฤษฎีนี้ คำที่มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์หน้าที่เดียวกันควรนับเป็นคำหมวดเดียวกัน และความหมายที่สัมพันธ์กันก็เป็นข้อสนับสนุนประการที่สอง

ตัวอย่างเช่น คำบุพบท *ตรง* มี 3 ความหมาย คือความหมายบ่งการกสถานที่ (ทิศทางและเวลา ในปริบทที่ 37) ก. ข. และ ค. ตามลำดับ แต่ด้วยเหตุผลที่ในทั้ง 3 ปริบทนี้ คำว่า *ตรง* มีหน้าที่เดียวคือเป็นคำบุพบท และความหมายทั้ง 3 ความหมายสัมพันธ์กันในแง่ที่มีความหมายแกนร่วมกันว่า อยู่ที่จุดอ้างอิง เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นจุดอ้างอิงทางพื้นที่ หรือเวลา ก็ได้ จึงยังนับเป็นคำบุพบทคำเดียวกัน

- 37) ก. ก.ท.ม. สุนัข ตรง คลองด่าน
 ตรง [+บุพบท] +[_สถานที่]
 ข. ประชาสัมพันธ์ อยู่ที่เคาน์เตอร์ ตรง ประตูหน้า
 ตรง [+บุพบท] +[_ทิศทาง]
 ค. ฝน มักจะตก ตรง เวลาที่โรงเรียนเลิก
 ตรง [+บุพบท] +[_เวลา]

6.2.2.2 การตัดสินว่าเป็นกลุ่มกริยาเรียงหรือคำบุพบท ด้วยเหตุที่คำกรรกริยา และคำบุพบท อาจจะปรากฏในบริบทที่เหมือนกันได้ คือปรากฏนำหน้านามวลี ในกรณีที่มีคำกริยาปรากฏเรียงกันเป็นกลุ่ม มักจะทำให้เกิดความสับสนว่าคำที่ปรากฏเป็นคำสุดท้ายก่อนถึงนามวลีนั้น เป็นคำกรรกริยา หรือคำบุพบท

นักไวยากรณ์หลายท่าน เช่น ทัศนีย์ เสรีเจริญสถิตย์ (Tasanee Sereechareon satit, 1984) กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (Kingkam Thepkanjana, 1986) และ ยาใจ ชูวิชา (2536) ได้ตัดสินให้คำดังกล่าวเป็นคำกริยา โดยเฉพาะ ยาใจ จะเน้นว่า ถ้าคำเหล่านั้นผ่านเงื่อนไข แสดงเหตุการณ์เดียวกัน มีการณ์ลักษณะเดียวกัน และแทรกคำปฏิเสธ *ไม่* *ไม่ได้* ก็จะได้ว่าเป็นคำกริยาของประธานเดียวกันกับคำกริยาคำอื่นๆที่ปรากฏนำหน้ามา ผลจากการตัดสินในมุมมองเช่นนี้ ทำให้ไม่มีคำบุพบทรูปเดียวกับคำกริยาเลย เพราะจะถือว่าเป็นคำกริยาทั้งหมด

ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จะพิจารณาว่า กลุ่มคำกริยาที่ปรากฏเรียงกันนั้น มีสภาพความเป็นคำกริยาไม่เท่ากัน คำกริยาคำแรกมีลักษณะต้นแบบ สังเกตได้จากในภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ คำกริยาคำนี้จะเปลี่ยนรูปตามระเบียบไวยากรณ์ของภาษา ส่วนในภาษาไทย คำกริยาคำแรกก็จะปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* *ไม่ได้* สำหรับคำกริยาคำที่สอง และถัดมา จะมีลักษณะของหมวดคำกริยาน้อยกว่าคำกริยาคำแรก เพราะมีความผูกพันกับประธานน้อยลง ตามลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับความหมาย (iconicity) สังเกตได้ว่าในภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ คำกริยาในตำแหน่งดังกล่าวจะไม่เปลี่ยนรูปตามระเบียบไวยากรณ์ของภาษา และในภาษาไทยก็จะไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ *ไม่* จัดว่าเป็นคำกริยาประเภทรอบนอก เพราะมีลักษณะของหมวดคำไม่ครบถ้วน

คำกริยาที่มักปรากฏเป็นคำสุดท้ายของกลุ่มกริยา เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำบุพบท แสดงให้เห็นลักษณะการบังคับการปรากฏที่เหมือนกับคำบุพบท ดังนั้นจึงเป็นลักษณะที่เอื้อให้คำกริยาประเภทรอบนอกคำนี้ มีการกลายเป็นคำบุพบทได้ ในกรณีที่มีลักษณะอื่นๆอำนวยความสะดวก และทำให้เกิดกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ ดังกล่าวมาแล้ว

การตัดสินใจว่าคำใดเป็นคำบุพบท ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์แยกนามวลี เพราะเป็นการทดสอบแยกส่วนของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลี ถ้าคำดังกล่าวเป็นคำบุพบท จะไม่สามารถแยกจากนามวลีได้ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 38) และ 39) ที่มีคำว่า ถึง เป็นคำกริยา และคำบุพบทตามลำดับ

- 38) ก. บริษัท พยายามส่งสินค้า ไป ให้ ถึง ร้านค้าย่อยเหล่านี้
ถึง [+กริยา] +[_นามวลี]
ข. ร้านค้าย่อยเหล่านี้ บริษัท พยายามส่งสินค้า ไป ให้ ถึง
ถึง [+กริยา] +[แยกนามวลี]
- 39) ก. ผู้บริโภค ได้รับรู้ ถึง ผลลัพธ์ที่ใหม่ ๆ
ถึง [+บุพบท] +[_นามวลี]
ข. * ผลลัพธ์ที่ใหม่ ๆ ผู้บริโภค ได้รับรู้ ถึง
ถึง [+บุพบท] -[แยกนามวลี]

6.2.3 ความเห็นที่แตกต่างกันในทฤษฎีการกลายเป็นคำไวเยากรณ์

ด้วยเหตุที่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านสนใจทฤษฎีนี้ จึงมีแนวคิดที่แตกต่างกันในการตีความ และอธิบายกระบวนการกลายเป็นคำไวเยากรณ์ บางครั้งจะพบว่ามีความคิดบางส่วนที่เหลื่อมล้ำกัน ในการอธิบายหรือจำแนกกระบวนการทำให้ผู้ที่ศึกษาทฤษฎีนี้ รวมทั้งผู้วิจัยเองก็ประสบปัญหาในการทำความเข้าใจ

ตัวอย่างเช่น กระบวนการทางด้านอรรถศาสตร์ของ ฮอปเปอร์ (Hopper, 1991) ที่กล่าวว่า คำที่กลายเป็นคำไวเยากรณ์จะมีความหมายเดิมจางลงนั้น มีบางส่วนคล้ายคลึงกับกระบวนการเกิดความหมายทั่วไปของ ไบบี และคณะ (Bybee et al., 1994) ผู้วิจัยจึงได้เรียนปรึกษาท่านผู้รู้หลายท่าน เพื่อทำความเข้าใจในประเด็นที่เป็นปัญหานี้ และได้ข้อสรุปว่า กระบวนการทั้งสองต่างกัน ในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบแนวนอน และแบบแนวตั้ง

กระบวนการที่ความหมายเดิมจางลง มีการเปลี่ยนแปลงแบบแนวนอน กล่าวคือ ความหมายเดิม กับความหมายใหม่ที่เกิดจากความหมายเดิมที่จางลงนั้น เป็นความหมายในทิศทางระดับเดียวกัน เช่น ความหมายเดิมอยู่ในระดับที่สอง คือความหมายระดับทั่วไป ไม่ใช่ความหมายระดับที่หนึ่งซึ่งเป็นความหมายระดับหมวดหมู่ หรือความหมายระดับที่สาม ที่เป็นความ

หมายที่เฉพาะเจาะจง ส่วนความหมายใหม่ ก็ยังคงเป็นความหมายระดับที่สองเหมือนกันเพียงแต่มีลักษณะจางลง เช่น ความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ที่เป็นยั้วยี้ จางลงเป็นความหมายกลาง ๆ

ส่วนกระบวนการเกิดความหมายทั่วไป มีการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบแนวตั้ง คือความหมายเดิม กับความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความหมายในทิศทางต่างระดับกัน ตัวอย่างเช่น ความหมายเดิมเป็นความหมายระดับที่สอง แต่ความหมายใหม่เป็นระดับที่สองซึ่งค่อนข้างไปทางระดับที่หนึ่ง มีขอบเขตความหมายกว้างกว่าเดิม และปรากฏในบริบทได้หลายบริบทกว่าเดิม ตัวอย่างเช่น ความหมายเดิมอาจมีขอบเขตความหมายจำกัดว่า เป็นการกระทำของสิ่งที่มีชีวิตเท่านั้น ความหมายใหม่ ก็มีขอบเขตกว้างขึ้นว่าผู้กระทำอาจเป็นสิ่งไม่มีชีวิตก็ได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า การเกิดความหมายทั่วไป ทำให้ขอบเขตความหมายกว้างขึ้น จึงเป็นเหตุให้ความหมายของคำจางลง เป็นเหตุ และปัจจัยต่อเนื่องกัน

นักภาษาศาสตร์บางท่านเช่น ไฮเน และคณะ (Heine et al., 1991b.) ให้ความสำคัญกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ แต่บางท่านเช่น ไบบี ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางด้านอรรถศาสตร์มากกว่า นักภาษาศาสตร์แต่ละคณะ ต่างก็จำแนกลักษณะของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามทัศนคติของตน ผู้วิจัยได้แก้ปัญหา โดยรวมแนวคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และวิเคราะห์คำที่นำมาศึกษาตามกระบวนการทั้งทางด้านอรรถศาสตร์ และวากยสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ครบถ้วนทั้งสองด้าน

ทัศนคติบางประการที่ยังไม่เป็นที่ยุติ เช่น ในขณะที่ เลห์มันน์ (Lehmann, 1985) มีความเห็นว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ทำให้คำต้องสูญเสียความหมายประจำคำไป สวิตเซอร์ (Sweetser, 1990) และ ทรอทท์ และ ไฮเน (Traugott, and Heine, 1991) มีความเห็นว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความหมายที่เป็นนามธรรม กับความหมายที่แสดงทัศนคติมากขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สำหรับคำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำกริยาในงานวิจัยนี้ สูญเสียความหมายประจำคำที่มีอยู่เดิมจริง แต่ก็เพียงบางส่วนเท่านั้น คำทั้งหมดยังคงเค้าความหมายเดิมให้เห็นได้ และก็มีความหมายที่เป็นนามธรรมเพิ่มขึ้นด้วย เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในภาษาไทยไม่มีหน่วยคำเดิมแสดงวิกัตติ-ปัจจัย คำไวยากรณ์ในภาษาไทยจึงไม่มีพัฒนาการไปจนถึงระดับที่กลายเป็นหน่วยคำวิกัตติ-ปัจจัย ซึ่งคำในระดับนั้นย่อมสูญเสียความหมายเดิมไปจนหมดแล้ว

ความเห็นที่แตกต่างกันอีกประการหนึ่ง คือ ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทางอรรถศาสตร์ ว่าประเภทใดสำคัญที่สุดสำหรับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ในขณะที่ ไฮเน และคณะมีความเห็นว่า การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ เป็นสาเหตุเดียวที่ครอบคลุมการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งหมด ไบบีและคณะก็มีความเห็นว่า สามารถแยกว่า คำบางคำมีการเกิดความหมายทั่วไป มิใช่เกิดการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ทั้งหมด สำหรับข้อนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นตรงกับไบบี และคณะ เพราะพบว่าคำกริยาบางคำในภาษาไทย มีการกลายเป็นคำบุพบท โดยไม่มีการขยายขอบเขต

เชิงอุปลักษณ์ก็ได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ คือคำกริยาที่กลายเป็นคำบุพบทรอบนอกทั้งหมดดังกล่าวมาแล้ว

6.3 ข้อเสนอแนะ

หลังจากได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีหัวข้อที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ ที่สามารถใช้งานวิจัยครั้งนี้เป็นฐาน เพื่อทำการวิจัยที่ต่อเนื่องขยายออกไปได้อีกมาก ตัวอย่างเช่น

6.3.1 แนวทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาในภาษาไทย

เนื่องจกงานวิจัยครั้งนี้ เน้นความสำคัญที่การกลายเป็นคำบุพบทของคำกริยาในภาษาไทย จึงมิได้กล่าวถึงรายละเอียดของการกลายเป็นคำช่วยกริยา หรือคำสันธานด้วย นักภาษาศาสตร์ผู้สนใจในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยา สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมถึงลักษณะการกลายเป็นคำช่วยกริยา หรือคำสันธาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาในภาษาไทย

6.3.2 แนวทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาระหว่างสมัย

นักภาษาศาสตร์ผู้สนใจการศึกษาเชิงประวัติ อาจศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของคำกริยาบางคำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์ ว่ามีลักษณะเป็นคำไวยากรณ์ประเภทใด ตั้งแต่สมัยใด และอาจแสดงให้เห็นพัฒนาการของคำว่า มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ประเภทใดก่อน หลัง และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย มีพัฒนาการเชิงประวัติในลักษณะสอดคล้องกับภาษาอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร

6.3.3 แนวทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของหมวดคำอื่นในภาษาไทย

นอกจากคำกริยาแล้ว หมวดคำอื่นที่เป็นหมวดคำหลักประเภทต้นแบบ เช่น หมวดคำนามในภาษาไทย ก็สามารถกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้ ลักษณะการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำนามในภาษาไทย เป็นหัวข้อที่น่าสนใจอีกหัวข้อหนึ่ง ซึ่งสามารถศึกษาได้ทั้งเชิงประวัติ และเชิงภาษาเฉพาะสมัย

6.3.4 แนวทางช่วงต่อของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

เงื่อนไขน่าสนใจที่ยังมีได้มีการค้นคว้าโดยละเอียด คือ ช่วงต่อของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ว่า พัฒนาการของคำหลักไปสู่คำไวยากรณ์มีกี่เส้นทาง แต่ละเส้นทางเป็นอย่างไร คำหลักคำหนึ่งๆ มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยผ่านช่วงต่อเป็นหมวดคำอะไรก่อนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น คำกริยาคำใด มีการกลายเป็นคำวิเศษณ์ ซึ่งเป็นหมวดคำหลักที่เป็นประเภทรอบนอก ก่อนจะกลายเป็นคำไวยากรณ์ประเภทหนึ่งประเภทใดโดยเฉพาะหรือไม่ เพื่อพิสูจน์ว่า คำไวยากรณ์ประเภทใดในภาษาไทย มีความเป็นนามธรรมมากกว่ากัน สอดคล้อง หรือแตกต่างจากภาษาอื่นๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้หรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย